

*Bitoriano Lizarralde*  
*Zumarraga, Gipuzkoa (1936)*

Aurkibidea

## Biografia

Zumarragako Agerre baserrian jaioa 1936an, aspaldiko kontuak eta ohiturak asko gustatzen zaizkio, eta bere ahotsa behin baino gehiagotan jaso izan da Zumarragako hizkera eta ohiturak batzeko.

## Zintak

### ZMG-004

- **Proiektua:** Urretxu eta Zumarragako euskara
- **Elkarrizketatzailea(k):** Lasa, Xabier
- **Data:** 2001-01-01
- **Iraupena:** 53 min
- **Euskarria:** CD
- **Kodifikatzailea:** Gaston Balerdi, Izaskun
- **Emalea:** Lasa, Xabier

# Pasarteak

## 1. Ahari-jokoa

- **Erref:** ZMG-004/001
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:34
- **Multimedia:** audioa online entzungai

### Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

### Laburpena:

<p>Urretxu eta Zumarragan ahari-jokoak noizean behin egoten ziren arren, ezagunagoak ziren Azpeitia aldekoak. Artalde bakoitzean dagoen ardi kopuruaren arabera egoten dira hainbeste ahari.</p>

## 2. Neguan artzainak hartzen zituzten etxean

- **Erref:** ZMG-004/002
- **Iraupena:** 0:05:35. **Hasi:** 00:01:34. **Bukatu:** 00:07:09

### Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

### Laburpena:

Abendutik maiatzera bitartean artzainak hartzen zituzten etxean eta hauen ardientzako lekua egiten behar izaten zuten ukuiluan. Ardien mantenuaz artzainak arduratzen ziren. Etxekoa balitz bezala tratatzen zuten, oso estimatua izaten zen familian. Nahiz eta galtzen joan den ohitura bat izan, duela bi urtera arte hartu dituzte artzainak etxean. Gazta ere bertan zeudela egiten zuten haiek.

## 3. Ihintza ez da ona ganaduarentzat

- **Erref:** ZMG-004/003
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:07:09. **Bukatu:** 00:09:09

### Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

### Laburpena:

Goizean ardiak basoan ibiltzen ziren. Ihintza kendutakoan, arratsalde, egoten ziren ardiak zelaian. Ihintza ez omen da ona ganaduarentzat. Alpapa eta artoa ematen zieten ardiei.

## 4. Trontza eta idiak basolanetarako

- **Erref:** ZMG-004/007
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:12:42. **Bukatu:** 00:14:22

### Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

**Laburpena:**

<p>Trontza erabiltzen zuten basoan zuhaitzak botatzeko eta idiak hauen garraiorako.</p>

**5. Oritza txahalari eta txerriei**

- **Erref:** ZMG-004/008
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:14:22. **Bukatu:** 00:16:49

**Gaia(k):**

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

**Laburpena:**

Behiak egunean bi aldiz jezten ziren. Txahala egiten zutenean hiru aldiz, hasierako esnea (oritza) ez zelako ona izaten. Txahalak behar zuena edaten zuen eta gainontzekoa txerriei ematen zieten salmentarako ez zelako aproposa.

**6. Esnea erruz saltzen zen Zumarragan**

- **Erref:** ZMG-004/013
- **Iraupena:** 0:03:33. **Hasi:** 00:20:42. **Bukatu:** 00:24:15

**Gaia(k):**

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

**Laburpena:**

Baserritik bakarrik bizi ziren garai hartan. Kanpotik jende asko etorri zen Zumarragara lanera eta erruz saltzen zuten esnea bertan. Astoa erabiltzen zuten esnearen garraiorako.

**7. Patatak Arabatik estraperloan**

- **Erref:** ZMG-004/014
- **Iraupena:** 0:00:34. **Hasi:** 00:24:15. **Bukatu:** 00:24:49

**Gaia(k):**

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

**Laburpena:**

Patata, txorizoa eta horrelakoak Arabako artzainek ekartzen zituzten estraperloan astoz San Adriandik bueltan.

**8. Ezkondu aurretik koltxoia egiteko artilea enkargatu behar**

- **Erref:** ZMG-004/016
- **Iraupena:** 0:00:26. **Hasi:** 00:27:00. **Bukatu:** 00:27:26

**Gaia(k):**

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

**Laburpena:**

Ezkundu baino urte-bete lehenago artzainari koltxoia egiteko hainbeste kilo artile gordetzeko eskatu behar izaten zitzaion.

**9. Gazta egitea**

- **Erref:** ZMG-004/018
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:32:38. **Bukatu:** 00:34:09

**Gaia(k):**

- Baserría » Baserriko lanak » Artzaintza

**Laburpena:**

Gazta nola egiten zen azaltzen du. Gatzagia hausnar egiten ez zuten arkumeen urdailetik ateratzen zen.

**10. "Konbidautzeak"**

- **Erref:** ZMG-004/019
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:34:09. **Bukatu:** 00:34:59

**Gaia(k):**

- Aisia » Jai-giroa » Etxe barruko ospakizunak

**Laburpena:**

Egun berezietan senitartekoak, nahiz eta kalean bizi, jaiotetxera etortzen ziren bazkaltzera gonbidatuta. Gaur egun galtzen ari den ohitura bat da.

**11. Idiak eta behiak**

- **Erref:** ZMG-004/020
- **Iraupena:** 0:04:16. **Hasi:** 00:34:59. **Bukatu:** 00:39:15

**Gaia(k):**

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

**Laburpena:**

Idi on bat aukeratzeko garaian zertarako den kontutan hartu behar izaten zen. Batzuetan idi edo behi oldarkorra ere suerta zitekeen. Arriskutsuak zirelako kendu egin behar izaten ziren.

**12. San Isidro eta Santa Isabel**

- **Erref:** ZMG-004/022
- **Iraupena:** 0:02:34. **Hasi:** 00:41:49. **Bukatu:** 00:44:23

**Gaia(k):**

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

**Laburpena:**

San Isidro egunez meza egoten zen Eitzan (Zumarragako auzoa). Dantza kaminoan egiten zela kontatzen du. Santa Isabel egunean aldiz meza nagusia eta ezpata-dantza egoten ziren.

### 13. Elurretan abarkekin xelebre

- **Erref:** ZMG-004/024
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:46:38. **Bukatu:** 00:48:02

#### Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu

#### Laburpena:

Nafarroatik etortzen ziren artzainek beraienak baino jantzi hobeak ekartzen zituzten. Bitorianok elurretan ere abarkekin ibili behar izaten zuela kontatzen du.

### 14. Larre eta soroez

- **Erref:** ZMG-004/026
- **Iraupena:** 0:03:31. **Hasi:** 00:48:28. **Bukatu:** 00:51:59

#### Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea

#### Laburpena:

Larreak itxiturak dituzte gaur egun eta ardiei ez zaie hainbeste kasu egin behar orain. Ardien simaurra lurra ontzeko oso aproposa dela kontatzen du gainera. Soroen aprobetxamenduaz ere aritzen da: artoa, garia, eta arbiaz hain zuzen ere.

**Ahotsak.eus**-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.  
*2025-12-11*

**CC-by-sa | Ahotsak.eus**  
Badihardugu Euskara Elkartea  
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar  
943121775 - ahotsak@ahotsak.com